2026D54091

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport over de reactie van de Minister op het verzoek van de commissie over de evaluatie van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz) 2018[1].

De voorzitter van de commissie,
Mohandis

Adjunct-griffier van de commissie,
Heller

[1] Kamerstuk 34 858, nr. 48

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de Groep Markuszower
II. Reactie van de Minister

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van de Minister op het verzoek van de commissie over evaluatie van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018. Deze leden vinden het belangrijk dat cliënten daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op de zorg die zij ontvangen. Daarvoor moeten cliëntenraden goed worden ondersteund en voldoende middelen hebben om hun werk te doen. De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister een wetswijziging niet nodig vindt, omdat de Wmcz 2018 al regelt dat zorginstellingen de noodzakelijke kosten van cliëntenraden vergoeden. Daartoe vragen deze leden de Minister of cliëntenraden in de praktijk voldoende geld en ondersteuning krijgen om hun werk goed te kunnen doen. Heeft de Minister hier zicht op? Zo nee, is zij bereid dit te onderzoeken? En wat kan zij doen om ervoor te zorgen dat zorginstellingen hun wettelijke verplichtingen nakomen en cliëntenraden de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben? Zijn er eventuele problemen die hieraan ten grondslag liggen?

Daarnaast lezen de leden van de D66-fractie dat de Minister samen met het zorgveld, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en het CIBG een communicatiestrategie wil ontwikkelen om de bekendheid met de Wmcz 2018 te vergroten. Deze leden vinden het belangrijk dat zorginstellingen weten wat de wet van hen vraagt en dat cliëntenraden hun rechten kennen. Zij vragen de Minister wat op dit moment de stand van zaken is rond de ontwikkeling van de communicatiestrategie. Ligt er inmiddels een plan en, zo ja, wat zijn hiervan de belangrijkste uitgangspunten? Wanneer verwacht de Minister de communicatiestrategie met de Kamer te kunnen delen? En op welke wijze worden cliëntenraden bij de ontwikkeling betrokken?

De leden van de D66-fractie vragen daarnaast aandacht voor de uitvoerbaarheid van de Wmcz 2018 in de eerstelijnszorg. Zij vinden medezeggenschap belangrijk, maar vragen zich af of een formele cliëntenraad voor iedere eerstelijnspraktijk de meest passende vorm is. Voor kleinere praktijken, zoals een huisartsenpraktijk, kan het zeer ingewikkeld zijn om een cliëntenraad te organiseren. Het levert veel administratieve last op, terwijl patiënten ook op andere manieren bij het beleid kunnen worden betrokken. Deze leden zien dit beeld terug in de wetsevaluatie van Berenschot. Daaruit blijkt dat de signalen over medezeggenschap in de eerstelijnszorg overwegend minder positief zijn. Huisartsenpraktijken geven aan dat de korte contactmomenten met patiënten zich minder goed lenen voor een cliëntenraad, en zien een cliëntenraad vaker als een onnodige administratieve belasting. Ook cliëntenraden in de eerste lijn vinden het zelf lastig om hun rol goed in te vullen: besturen ervaren de

meerwaarde minder, nieuwe leden zijn moeilijk te vinden en de achterban is lastig te bereiken. Hoe kijkt de Minister hiernaar? Is de Minister bereid om met eerstelijnsorganisaties en cliënten te onderzoeken welke vormen van medezeggenschap het meest passend en haalbaar zijn voor de eerstelijnszorg? En als blijkt dat overige vormen beter aansluiten bij de praktijk, in navolging hierop te onderzoeken hoe de huidige wettelijke verplichtingen aangepast kunnen worden voor praktijken in de eerstelijnszorg?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsreactie over de evaluatie van de Wmcz. Zij hebben geen verdere vragen of opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van de evaluatie van de Wmcz 2018 en de reactie van de Minister daarop. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de PRO-fractie constateren dat de wet ervoor moest zorgen dat cliënten structureel invloed kunnen uitoefenen op besluiten die hun zorg raken. Uit de evaluatie blijkt echter dat die invloed in de praktijk nog sterk afhankelijk is van de houding van bestuurders. Slechts 37 procent van de respondenten geeft aan dat cliënten door de wet meer inspraak hebben gekregen. Deze leden constateren dat de wet instellingen verplicht om in hun medezeggenschapsregeling vast te leggen hoe de cliëntenraad wordt betrokken bij de voorbereiding van ingrijpende besluiten. Volgens cliëntenorganisaties wordt deze bepaling in de praktijk vaak letterlijk overgenomen, zonder uit te werken hoe de raad daadwerkelijk wordt betrokken. Kan de Minister laten onderzoeken of medezeggenschapsregelingen concreet invullen hoe cliëntenraden bij ingrijpende besluiten worden betrokken? Hoe wordt gecontroleerd of instellingen deze wettelijke verplichting naleven?

De leden van de PRO-fractie vragen welke maatregelen de Minister neemt om ervoor te zorgen dat cliëntenraden tijdig worden betrokken en dat cliënten ook terugzien wat er met hun adviezen en inbreng gebeurt. Is de Minister bereid om samen met zorgaanbieders, cliëntenraden en cliëntenorganisaties afspraken te maken over de uitvoering van de aanbevelingen uit de evaluatie, met duidelijke verantwoordelijkheden en termijnen? Hoe worden ook aanbieders betrokken die niet bij een brancheorganisatie zijn aangesloten?

De leden van de PRO-fractie vragen hoe de Minister gaat volgen of cliëntenraden daadwerkelijk meer invloed ervaren. Is de Minister bereid cliëntenraden periodiek zelf te bevragen en de Kamer jaarlijks over de uitkomsten te informeren? Welke maatregelen volgen als de voortgang achterblijft?

De leden van de PRO-fractie constateren dat een cliëntenraad zijn taak alleen goed kan uitvoeren als er voldoende tijd, scholing en ondersteuning beschikbaar is. Cliëntenorganisaties wijzen erop dat raden hierover in de praktijk geregeld moeten onderhandelen. Ook ontbreekt vaak duidelijkheid over het beschikbare budget: de helft van de respondenten weet niet of er geld is voor bijvoorbeeld juridische bijstand, terwijl vrijwel alle bestuurders aangeven dat zo'n budget er wel is.

De leden van de PRO-fractie vragen hoe de Minister verklaart dat scholing en betaalde ondersteuning voor ondernemingsraden vanzelfsprekend zijn, maar voor cliëntenraden vaak onderwerp van discussie blijven. Welke afspraken wil de Minister maken over scholing, deskundigheidsbevordering en passende, onafhankelijke ondersteuning? Welke afspraken maakt de Minister met zorgaanbieders over tijdige en begrijpelijke informatie voor cliëntenraden en over terugkoppeling op hun adviezen?

De leden van de PRO-fractie vragen of de Minister bereid is om in de Jaarverantwoording Zorg te laten uitvragen of cliëntenraden een eigen budget hebben en of zij de beschikbare ondersteuning toereikend vinden. Is de Minister ook bereid bij de vergunningverlening op grond van de Wet toetreding zorgaanbieder (Wtza) te toetsen of hiervoor middelen zijn opgenomen?

De leden van de PRO-fractie vragen welke rol de IGJ krijgt bij het toezicht op de naleving van de Wmcz 2018. Hoe zorgt de Minister ervoor dat de IGJ ook zelfstandig onderzoek doet, rechtstreeks met cliëntenraden spreekt en controleert of instellingen verbeteringen uitvoeren? Heeft de IGJ daarvoor voldoende capaciteit en bevoegdheden?

De leden van de PRO-fractie vragen of de Minister bereid is te verduidelijken dat de fiscale vrijwilligersgrens geen maximum is voor een passende vergoeding van cliëntenraadswerk. Wil de Minister daarnaast met de Minister van Financiën bespreken hoe kan worden voorkomen dat een vergoeding of het volgen van scholing nadelige gevolgen heeft voor uitkeringen of toeslagen?

De leden van de PRO-fractie constateren dat besluiten over de organisatie van zorg steeds vaker regionaal worden genomen. De gevolgen van die besluiten zijn groot voor cliënten en hun naasten. Tegelijkertijd laat de evaluatie zien dat de inspraak in de eerstelijnszorg achterblijft: 26 procent van de respondenten in deze sector ziet meer inspraak, tegenover 37 procent gemiddeld.

De leden van de PRO-fractie vragen hoe de Minister waarborgt dat cliëntenraden ook bij regionale besluitvorming tijdig en effectief invloed kunnen uitoefenen. Hoe wordt hun wettelijke positie geborgd bij regionale samenwerkingstafels? Is de Minister bereid om samen met cliëntenorganisaties en eerstelijnsaanbieders een gerichte aanpak voor medezeggenschap in de eerstelijnszorg te ontwikkelen en daarvoor middelen beschikbaar te stellen?

De leden van de PRO-fractie vragen hoe de Minister voorstellen beoordeelt om de wettelijke getalsgrens voor het instellen van een cliëntenraad te verhogen, terwijl in de evaluatie wordt gemeld dat instellingen zich soms opsplitsen om onder de huidige grens te blijven.

De leden van de PRO-fractie constateren dat ook in de jeugdhulp de naleving zorgen baart. Volgens de evaluatie heeft 82 procent van de jeugdhulpaanbieders geen cliëntenraad. In de Jaarverantwoording Zorg is voor deze groep niet uitgevraagd of aanbieders wettelijk verplicht zijn een cliëntenraad te hebben. Is de Minister bereid in kaart te brengen hoeveel jeugdhulpaanbieders verplicht zijn een cliëntenraad te hebben en hoeveel van hen aan die verplichting voldoen? Hoe zorgt de Minister ervoor dat cliëntenraden in de jeugdhulp toegang hebben tot scholing, ondersteuning en landelijke bijeenkomsten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben de brief over de evaluatie van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 gelezen en hebben hierover nog enkele vragen.

De cliëntenorganisaties vragen om geoormerkte middelen voor medezeggenschap. De Minister schrijft dat hiervoor geen wetswijziging nodig is en verwijst naar de bestaande verplichting om noodzakelijke kosten te vergoeden. Welke concrete afspraken zijn met deze organisaties gemaakt om te zorgen dat cliëntenraden ook daadwerkelijk over voldoende middelen beschikken? Hoe wordt nagegaan of die afspraken worden nagekomen?

Een instelling kan met de cliëntenraad een vast budget afspreken. Wat kan de raad doen als dat bedrag onvoldoende blijkt voor noodzakelijke scholing of onafhankelijke ondersteuning, bijvoorbeeld bij een onverwacht besluit van het bestuur? Hoe wordt voorkomen dat de raad zijn werk niet kan doen zolang een geschil over de vergoeding loopt?

De wettelijke vergoeding van kosten van een procedure bij de commissie van vertrouwenslieden geldt niet automatisch voor juridische bijstand. Welke gevolgen heeft dit voor cliëntenraden die tegenover een bestuur met eigen juridische ondersteuning staan? Is de Minister bereid te onderzoeken of de kosten van juridische bijstand cliëntenraden ervan weerhouden een geschil voor te leggen en wat nodig is om die drempel weg te nemen?

De Minister wil de bekendheid met de wet vergroten met een communicatiestrategie. Wat is inmiddels uitgevoerd, welk bedrag is hiervoor beschikbaar en uit welke middelen wordt dit betaald? Wanneer moet de aanpak resultaat opleveren en hoe wordt nagegaan of cliëntenraden hierdoor hun rechten beter kunnen gebruiken?

De beleidsreactie van 3 juli jl. beschrijft het bestaande toezicht door de IGJ. Hoe treedt de inspectie binnen haar bevoegdheden op als een instelling herhaaldelijk tekortschiet in haar wettelijke verplichtingen tegenover de cliëntenraad? Wordt bij de controle op herstel ook afzonderlijk met de cliëntenraad gesproken, zodat het oordeel van de inspectie mede op diens ervaringen berust?

Hoe worden cliënten die moeite hebben hun wensen te verwoorden betrokken bij de aangekondigde aanpak, bijvoorbeeld bewoners met dementie of mensen met een verstandelijke beperking? Welke ondersteuning krijgen cliëntenraden om ook hun ervaringen op te halen en hoe worden hun naasten en vertegenwoordigers daarbij betrokken?

De Minister verwijst naar voorbeelden van achterbanraadpleging op de AVG-Helpdesk. Hoe wordt nagegaan of die informatie cliëntenraden helpt om zelfstandig contact te onderhouden met cliënten en hun vertegenwoordigers? Wat gebeurt er als een instelling zich op de AVG blijft beroepen om dat contact te belemmeren, terwijl het binnen de privacyregels mogelijk is?

Welke afspraken worden gemaakt over het blijven verzamelen en delen van goede voorbeelden? De leden van de PVV-fractie willen daarbij weten wat de inbreng van cliënten heeft veranderd aan de dagelijkse zorg. Hoe wordt dat zichtbaar gemaakt zonder cliëntenraden en zorgmedewerkers met extra administratie te belasten? Wanneer ontvangt de Kamer bericht over de uitvoering en de resultaten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van de Minister en hebben hierover geen verdere vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben de brief van de Minister gelezen en zij hebben daarover vooralsnog geen vragen of opmerkingen

Vragen en opmerkingen van de leden van de Groep Markuszower

De leden van de Groep Markuszower hebben kennisgenomen van de stukken voor het schriftelijk overleg en hebben op dit moment geen vragen.

II. Reactie van de Minister